

На нашу думку, прийняття Закону України «Про електронну комерцію» є значним кроком вперед у сфері розвитку економічних відносин, адже підтримує і певним чином регламентує прогресивні способи і методи здійснення господарської діяльності, але він містить значну кількість недоліків, а тому потребує доопрацювання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про електронну комерцію : Закон України №675-VIII від 03.09.2015 // Відомості Верховної ради України. – 2015 – №45 – Ст. 410.
2. Цивільний кодекс України : Закон України №435-IV від 16.01.2003 в редакції від 30.09.2015 // Відомості Верховної Ради України. – 2003 – № №40–44 – Ст. 356.
3. Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому ринку : Директива Європейського парламенту та Ради №2000/31/ЄС від 08.06.2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_224/page?text=%EE%F2%F0%E8%EC%E0%ED%ED%FF.

Іванов Денис Володимирович – студент 4 курсу Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого;

Тимофеев Антон Олександрович – студент 4 курсу Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого

Д. О. Черняєва

ЩОДО РЕФОРМУВАННЯ НАУКОВОЇ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ СФЕР

Вихід держави на нові рівні розвитку завжди залежав і залежить від стану наукового та науково-технічного прогресу в країні. Трансформаційні процеси що відбуваються сьогодні у політичній, економічній та соціальній сферах, безпосередньо впливають на науковий та науково-технічний розвиток, потребують виваженої державної політики, яка повинна бути скоординованою й ніяк не носити стихійний характер.

При провадженні державної політики у зазначених сферах не слід забувати досвід минулих років, та помилки які було зроблено.

Так, зазначимо деякі схожі етапи формування та реалізації науково-технічної політики в Україні.

Основними рисами радянської спадщини управління науково-технологічною сферою, які мали подолати перші керманічі української науки, у 1990–1994 р.р. були:

1. Політичні пріоритети, яких жорстко дотримувалися. Вони вимагали спрямування досліджень і розробок на досягнення світового лідерства у військовій сфері на основі розвитку важкої промисловості та військових технологій.

2. Централізоване директивне керівництво. Воно надавало можливість концентрувати значні матеріальні, фінансові та інтелектуальні ресурси на окремих напрямках, для реалізації великих наукових проєктів. Розподіл таких ресурсів, а також визначення напрямів досліджень відбувалося директивно за відсутності суспільного контролю.

3. Тотальне застосування примусових засобів. Це надавало можливість примусово переміщувати значні людські ресурси для здійснення великомасштабних проєктів. Основним принципом розподілу молодих фахівців було забезпечення потреб планового господарства.

4. Нормативне планування науки як економічної галузі. Це вимагало нормативного планування досліджень і розробок за такими показниками, як обсяги праці, обсяги внеску, обсяги забезпечення. Природно, що оплата наукової праці була тарифікованою та не залежала від кінцевих досягнених результатів.

5. Замкненість суспільства. Це спричиняло тотальне віднесення наукових робіт до «таємних», створення закритих наукових організацій, унеможливило творчу працю вчених за кордоном, обмежувало вільний доступ українських науковців до світових інтелектуальних досягнень.

6. Система пільг. Існувала розвинена адміністративна система пільг та винагород для обраних вчених.

7. Високий соціальний статус науки. Наука в суспільному уявленні виступала як основний засіб технічного та суспільного прогресу для побудови комунізму.

8. Ідеологічне спрямування. Це було головною причиною того, що суспільні науки були ізольовані від світового розвитку та виступали як служники державної ідеології [1].

З 1994 р. у сфері науково-технологічної політики цей період характеризується: активізацією законодавчо-нормативної діяльності; прагнен-

ням винайти «національну модель» розвитку науки і технологій, у тому числі через реформування (оптимізацію) існуючої мережі наукових і науково-дослідних організацій; виділенням коротко- та середньотермінових пріоритетів розвитку науки і технологій у програмах Урядів; інтенсифікацією декларативних заяв державних діячів у сфері науки.

В цей період створюються консультативно-дорадчі органи з питань наукової та науково-технічної політики та розвитку, але одночасно науково-технічна політика відзначалася непослідовністю та декларативністю.

У 1996 р. за участю Президента України відбулась Всеукраїнська нарада з проблем розвитку науки. Низка пропозицій, висловлених у формі рішень цієї наради, згодом була продубльована в Указі Президента від 13.10.1997 р. «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 19 вересня 1997 р. «Про стан науково-технологічної сфери України та невідкладні заходи щодо підвищення ефективності її державного регулювання». Не менш важливими були конференції наукового кшталту за участю Президента щодо стратегічних напрямів розвитку України, у тому числі у науково-технологічній сфері, зокрема: «Поглиблення ринкових реформ та стратегія економічного розвитку України до 2010 року» (1999 р.), «Стратегія економічного та соціального розвитку України на 2000–2004 роки» (2000 р.), «Утвердження інноваційної моделі розвитку економіки України» (2003 р.), «Стратегія сталого розвитку та структурно-інноваційної перебудови української економіки (2004–2015 рр.)» (2004 р.).

Проте всі вони виявилися «штучними», у тому числі через заздалегідь обмежене коло їх учасників, переважна частина яких брали участь у них щоразу. Таким чином, політичні погляди на проблеми науково-технологічного розвитку країни практично не змінювались, їх розв'язання відбувалося традиційними методами – виданням указів, розпоряджень Президента України, постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України та постійною реорганізацією системи центральних виконавчих органів влади у сфері науки.

У 2004 р. Верховна Рада констатувала неналежну послідовність щодо виконання положень законів з розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності, особливо при затвердженні державних бюджетів України. Всі намагання перейти до програмно-цільових методів фінансування науки виявилися марними, це лише спричинило збільшення кількості розпорядників державних коштів (до 62 у 1999 р.). Таке трапилось через

те, що за умови відсутності єдиної концепції управління наукою, публічно вироблених стратегічних підходів до головних напрямів її розвитку, стагнації економіки, відомчого лобіювання та суто людської приватної зацікавленості у розподілові державних коштів – про реалізацію безпосередніх результатів досліджень і розробок було майже забуто.

З 2005 р. визначено одним із стратегічних напрямів урядової політики створення і розвиток національної науково-дослідної та освітньої мережі, що забезпечує взаємодію науково-освітніх закладів України і Європи та інтеграції у світовий науковоосвітній простір. Така мета вимагає концептуальної зміни існуючої парадигми щодо ролі державної науково-технологічної політики у забезпеченні системоутворюючих процесів реального наближення суспільно-економічного розвитку України до європейських стандартів, формування стратегічних напрямів розвитку національної наукової системи (ННС) відповідно до викликів глобалізації та виходячи із необхідності побудови сучасної національної системи продукування знань. Досягти поставленої мети можна лише через реформування ННС на нових законодавчих засадах, які повинні бути гармонізованими з законодавством ЄС [2, с. 265].

З огляду на зазначене, можна констатувати, що через 10 років, як результат ми маємо знов ж таки етап активізації законодавчо-нормативної діяльності, прагнення винайти «національну модель» розвитку науки і технологій, у тому числі через реформування (оптимізацію) існуючої мережі наукових і науково-дослідних організацій. Так, у листопаді 2015 р. приймається ілюзорний Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність», яким визначено, що до 2025 р. фінансування наукової сфери з усіх джерел має вийти на рівень 3% ВВП (реалією сьогодення є 0,25% від українського ВВП). Проект бюджету на 2016 р. також суперечить зазначеному закону, оскільки на видатки, пов'язані з дослідженнями, виділяють 5,2 млрд грн, які розподілені між 25 розпорядниками. Цей же проект пропонує реорганізувати Національні галузеві академії наук.

У 2004 р. Верховна Рада робила констатацію помилок, але до 2015 р. про це вже забули.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дослідження стратегічних напрямів реформування науки і освіти в Україні: Проект Електронний ресурс]. – Міжнародний центр перспективних досліджень, 2000. – Режим доступу: [http:// www.icps.com.ua](http://www.icps.com.ua)

2. Гуманітарна політика Української Держави в новітній період: Монографія / За ред. С. І. Здіорука. – К.: НІСД, 2006. – 403 с.

Черняєва Дар'я Олександрівна – молодший науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

О. В. Шаповалова

ПОЛІТИКО-ПРАВОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Атмосфера навколо формування інноваційного суспільства у сучасній Україні в цілому є позитивною. Законодавча та виконавча влада розробляє стратегічні документи, Концепції, Закони, цільові програми, Постанови, Угоди та інших. Створюються формальні атрибути, необхідні для становлення інноваційного суспільства в Україні. Намагання реалізувати цю прогресивну ідею є цілком зрозумілим для суспільства, адже інноваційна діяльність здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу. Високу соціальну значимість для заохочення авторів інноваційних проєктів, суб'єктів інноваційної діяльності, а також для активізації створення інноваційних підприємств та розбудови інфраструктури має вплив державної політики на стимулювання їх дій.

Обґрунтування доцільності законодавчого забезпечення державної політики стимулювання залишається актуальною проблемою в сучасних дослідженнях господарського права. Для сприйняття інноваційного суспільства об'єктом правового стимулюючого впливу необхідно вирішити низку взаємопов'язаних завдань:

- 1) оцінити стан вивченості даної проблеми представниками науки господарського права;
- 2) проаналізувати особливості концепції Господарського кодексу України з питань правового стимулювання інвестицій в інновації;
- 3) дослідити основні господарсько-правові проблеми формування та проведення державної політики щодо стимулювання інвестицій в інновації.

Представниками науки господарського права вже було започатковано фундаментальний підхід до вивчення проблем правового стимулювання